
O 80. obljetnici zagrebačke rusistike – osvrti

Josip UŽAREVIĆ

Josip Badalić i zagrebačka rusistika*

O 80. obljetnici studija ruskoga jezika i književnosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu

Uvod

Josip Badalić bio je rusist i kroatist (odnosno slavist), komparatist, povjesničar književnosti i povjesničar knjige, priređivač i urednik, prevoditelj, putopisac, knjižničar, bibliograf i novinski dopisnik. Takva širina interesa i aktivnosti pretpostavljala je interdisciplinarnost kao osnovu, a bila je usko povezana s autorovim energetizmom, istraživačkom znatiželjom, otvorenošću i životnim optimizmom. U naznačenoj šarolikosti interesa ipak se mogu izdvojiti tri glavne sfere Badalićeve stručne i znanstvene djelatnosti: *rusistika*, *kroatistika*, *knjižničarstvo*. Pritom se zanimljivom pokazuje činjenica da je Josip Badalić tijekom svojega dugoga, plodnoga i dinamičnoga života bio zaposlen samo na dvama radnim mjestima – na mjestu knjižničara u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (1919–1945) te na mjestu profesora ruske književnosti na zagrebačkome Filozofskome fakultetu (1945–1959). Ne računamo funkciju ravnatelja Drame u HNK-u koja mu je dodijeljena 1940. godine – za vrijeme Banovine Hrvatske. Na mjestu ravnatelja Badalić je bio manje od godine dana (Badalić 1984). Od Badalićevih javnih kulturnih funkcija valja spomenuti ove: tajnik Društva hrvatskih esperantista (1910), tajnik DHK-a (1919–1921), predsjednik Društva hrvatskih bibliotekara (1934–1936), potpredsjednik Matice hrvatske (1945–1947), direktor Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru, potpredsjednik Međunarodnoga slavističkoga komiteta (1958–1968). Obrazovanje i evoluciju znanstvene karijere Josipa Badalića

* Ovaj je prikaz objavljen prvi put u časopisu *Forum* (Mjesečnik Razreda za književnost HAZU) 2018. godine (Užarević, J. 2018. Začetnik hrvatske sveučilišne rusistike (O 130. godišnjici rođenja Josipa Badalića). *Forum*. Mjesečnik Razreda za književnost HAZU XC, 7–8: 844–857). Ovdje donosimo skraćenu verziju rada.

možemo prikazati u četiri faze koje, dakako, čine jedan jedini, cjelovit ljudski život.

Prvo razdoblje: studij, rat, zarobljeništvo u Zemljansku

Prvo razdoblje ili razdoblje školovanja trajalo je, može se reći, od rođenja 1888. godine do 1919. godine, kada je Badalić dovršio formalnu naobrazbu obrativši doktorat pod naslovom *Temperamenat i karakter kao književno-etičke kategorije stvaralaštva* (mentor mu je bio Albert Bazala). Od osnovne škole do studija prošao je put tipičan za intelektualca iz provincije. Rođen je dakle 1888. godine u Deanovcu (Dijanovcu/Dijanovcima), osnovnu je školu (očito četverogodišnju) završio u Križu, a gimnaziju je pohađao u Zagrebu i Požegi (od 1901. do 1909. godine). Zatim je Zagrebu na Filozofskome fakultetu započeo studij slavistike i klasične filologije (1909–1911) te ga nastavio u Berlinu, gdje je proveo četiri semestra (1911–1913). Motiv da studira u Berlinu bio je Jagićev *Archiv für slavische Philologie* – najstariji i najpoznatiji slavistički časopis koji je izlazio upravo u tome njemačkome gradu.

Badalić je već kao student objavio svoj prvi književnopovijesni članak: “Nešto iz ostavštine Mirka Bogovića” (*Obzor*, 1911, br. 64, str. 2; usp. Badalić 1982: 48).¹ Iz Berlina je pak pisao o susretu s Gerhartom Hauptmannom (koji je 1912. godine dobio Nobelovu nagradu za književnost) te o drugim onodobnim njemačkim i francuskim piscima i filozofima (Arthuru Schnitzleru, Henriju Bergsonu). Već se dakle u Badalićevim počecima dobro razaznaje njegovo zanimanje i za domovinsku odnosno zavičajnu kulturu i za svjetsku književnost i kulturu; pritom do izražaja dolazi njegovo poznavanje stranih jezika (francuskoga, njemačkoga, talijanskoga, engleskoga), kao i sklonost da prati aktualne europske prilike (usp. Sečić 2016: 14). Badalića će cijeli život pratiti “glad za nepoznatim daljinama” i “neutaživa žeđ raširivanja uskih dijanovačkih vidika”. Njegova dobrovoljna ili iznuđena putovanja kretat će se “od doma do Dona” i “od Dona do doma” te “od Volge do Mississippija” – kako je pisao u autobiografsko-putopisnoj knjizi *Svojom stazom* (Badalić 1984: 8). Slijedeći Badalićevu igrivu logiku, mogli bismo dodati da je njegov životni prostor obuhvaćao prostor “od Dijanovaca do Indiane” – dakako, preko Rusije. Redovito je s tih putovanja slao u domovinu “reportaže s terena” koje su izlazile u “Obzoru” i “Jutarnjem listu” (Badalić 1984: 20). Ta će putovanja i izvještaji poslužiti kao građa za putopisno-autobiografske knjige koje će nastajati desetljećima poslije: *Prašina s puta* (1966), *Moslavačke razglednice* (1979), *Do donske stepe i natrag* (1981), *Svojom stazom* (1984).

¹ No to nije bilo i prvo njegovo objavljeno djelo, jer mu je prije toga, 1908. godine, izašla u časopisu *Luč* pjesma “Ko monah” (*Luč*, Zagreb, 1908, br. 6–7).

Badalić je apsolvirao u lipnju 1914. godine – baš uoči Prvoga svjetskoga rata. Već 28. srpnja 1914. godine mobiliziran je kao pričuvni poručnik austro-ugarske vojske. Godinu dana proveo je na ratištu u Galiciji i Besarabiji, gdje su ga u kolovozu 1915. godine zarobili Rusi. Prilikom zarobljavanja za dlaku je izbjegao smrt. Na njega je, kad je već bio zarobljen, ljuti kozački časnik na konju (“okonjeni kozak”), želeći ga ubiti, bacio koplje koje je samo zahvaljujući sretnu slučaju prozujalo ni pedalj od Badalićeve glave; kozakov se konj naime bio trgnuo kad ga je ljuti konjanik nehotice podbo pri bacanju koplja (Badalić 1984: 24). Rusko se zarobljeništvo u gradiću Zemljansku (Voronješka oblast, donska stepa) – od 7. rujna 1915. do 4. studenoga 1918. godine – malo uklapalo u standardnu znanstveno-akademska karijeru, ali je za daljnji Badalićev život imalo ključnu ulogu. U Zemljansku je Josip Badalić naučio ruski jezik te je trajno zavolio ruske ljude, njihovu kulturu i zemlju. Na gimnaziji u Zemljansku predavao je potkraj zarobljeničkoga razdoblja njemački i latinski (kad je gimnazija zbog rata i mobilizacija ostala bez nastavnika).

Sa Zemljanskom je povezan još jedan događaj važan za daljnji Badalićev znanstveni rad: zimi 1918. godine dogodio se nenadan “susret s Jurjem Križanićem” (Badalić 1966: 19–41; 1981: 393–310; 1984: 29). Kad je počela funkcionirati sovjetska vlast, Badalić je s ekipom crvenogardijskih vojnika dobio zadaću da na saonicama (bila je zima!) skuplja vrijedne znanstvene i umjetničke knjige i predmete po opustjelim i opustošenim vlastelinskim imanjima i okolnim selima (u kojima su se mogle naći opljačkane stvari). Susret u donskim stepama s Jurjem Križanićem, Hrvatom koji je u drugoj polovici 17. stoljeća odrađivao u Tobolsku 15-godišnje sibirsko progonstvo i ondje pisao svoja znamenita djela o vladanju, o gramatici, glazbi, povijesti Sibira i drugim temama, bio je snažan poticaj za kasnije Badalićevo znanstveno proučavanje Križanićeva opusa (usp. Badalić 1972: 51–99). Dio Križanićevih rukopisa objavljen je u Rusiji u drugoj polovici 19. stoljeća – i upravo je na to izdanje naišao oduševljeni Badalić zimi 1918. godine, u Zemljansku.

Drugo razdoblje: Sveučilišna knjižnica, recepcija ruske književnosti u Hrvatskoj

Drugo razdoblje Badalićeve stručne i znanstvene karijere traje od 1919. do 1945. godine; taj period pokriva dakle i ono što se u našoj historiografiji označuje kao međuratno razdoblje. Nakon povratka iz rata i zarobljeništva Badalićeva se znanstveno-stvaralačka aktivnost oblikuje i širi u različitim pravcima. Odmah nakon doktorata, tj. 1919, stiglo je prvo zaposlenje – mjesto vježbenika u zagrebačkoj Sveučilišnoj knjižnici, gdje je nakon godinu dana unaprijeđen u pristava (knjižničnoga činovnika višega ranga). Kao što je rečeno, na tome radnome mjestu Badalić će ostati 26 godina, odnosno do kraja Drugoga svjetskoga rata (1945).

Pritom je naš knjižničar u nekoliko navrata dobivao stipendije za dopunske slavističke studije – najprije u Parizu (1920. i 1921. godine), a potom opet u Berlinu (1922). Treba napomenuti da su u Berlinu i Parizu nakon Listopadske revolucije nastale velike kolonije ruskih emigranata (Berlin su tada nazivali “Trećom Rusijom”). Upravo iz toga vremena potječu Badalićevi intervjui s Dmitrijem Merežkovskim, jednim od vodećih predstavnika starijega naraštaja ruskih simbolista (razgovor je objavljen u *Jutarnjem listu* 1921. godine pod naslovom “Merežkovski o Rusiji, boljševizmu, Slavenstvu i Jugoslaviji”), i s “crvenim grofom” Aleksejem Tolstojem, koji se iz emigracije ubrzo vratio u SSSR (razgovor je obavljen u Berlinu 1922. godine; Badalić 1966: 171–179).

Bibliografija Badalićevih radova pokazuje da je u 20-im i 30-im godinama 20. stoljeća objavio desetak rusističkih i komparatističkih knjiga te bibliografija, a usto nekoliko desetaka rasprava, eseja, kritika. Istodobno je prevodio s ruskoga jezika i držao javna predavanja radi što potpunijega informiranja hrvatske kulturne i znanstvene javnosti o ruskoj književnosti. U međuratnome je razdoblju Badalić-knjižničar pronašao u spremištima Sveučilišne knjižnice spomenike ruske školske drame iz 18. stoljeća, a početkom 1951. i dvije Sumarokovljeve tragedije u rukopisima. Ta će otkrića rezultirati knjigom na ruskome jeziku u izdanju AN SSSR: *Pamjatniki ruskoj škol'noj dramy 18 veka (Po zagrebskim spiskam)*, Moskva: AN SSSR, 1968. (ostvareno u suradnji s Verom Kuz'minom).

Neobično su dragocjene Badalićeve studije i bibliografije posvećene recepciji ruskih književnika u Hrvatskoj – od Puškina i Lermontova preko Gogolja, Belinskoga, Turgeneva, Dostoevskoga i Tolstoja do Gor'koga i Bloka. Tomu treba dodati i važnu studiju o hrvatskoj recepciji ukrajinskoga književnoga prvaka Tarasa Ševčenka (Badalić 1972: 127–469). Kada pišu svoje seminare, završne i diplomatske radove, studenti se rusistike i danas obilno služe tim vrijednim radovima. Da i ne govorim o njihovu fundamentalnome značenju za hrvatsku znanstvenu rusistiku i komparatistiku. Početkom Drugoga svjetskoga rata Badalić je dospio u zatvor (Jasenovac i Staru Gradišku), ali je ondje odsjedio samo dva mjeseca. Nakon toga vraćen je u Sveučilišnu knjižnicu na svoje staro radno mjesto, dočekavši tako kraj rata.

Treće razdoblje: Filozofski fakultet u Zagrebu, akademska rusistika

Treće razdoblje, koje teče od 1945. do 1959. godine, tiče se Badalićeva djelovanja kao profesora ruske književnosti na zagrebačkome Filozofskome fakultetu. Potkraj života Badalić je o početku svoje sveučilišne karijere pisao: “Godine 1945. na temelju znanstvenih radova s područja ruske književnosti objavljenih u izdanjima Jugoslavenske, Srpske i Sovjetske akademije nauka *vokacijom* sam izabran za redovnoga profesora zagrebačkog Filozofskog fakulteta te osnivačem katedre za rusku književnost” (Badalić 1984: 40). Badalićev neposredni učenik i

nastavljač – Aleksandar Flaker – također svjedoči o tome vremenu. On u povodu stote godišnjice Badalićeva rođenja ovako piše o značenju svojega učitelja za zagrebačku i hrvatsku rusistiku: “Kada je napokon na Sveučilištu u Zagrebu utemeljena Katedra za ruski jezik i književnost a za njezina prvog nosioca izabran je najobavješteniji u nas poznavalac ruske književnosti, profesor Josip Badalić, sretnijega izbora zaista nije moglo biti. Počam od prve svoje knjige u obnovljenoj domovini, pozamašnog zbornika *Hrvatska svjedočanstva o Rusiji* (1945, s tekstovima Križanićevim, Račkoga, Jagićevim, Stjepana Radića, Cesarčevim, Krležinim i dr.), Badalić i kao profesor ruske književnosti nastavlja i širi svoj započeti istraživački rad, provjerava sebe pred studentskim auditorijem i na mnogim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Svoju je intenzivnu djelatnost nastavio i poslije umirovljenja 1959. Svoja je znanja, osobito s područja tekstologije, prenosio postdiplomskim studentima, predavao je studentima u Frankfurtu na Majni, u švedskoj Uppsali ili američkom Bloomingtonu [...]” U nastavku Flaker dodaje kako je Badalić zaslužan i za cjelokupnu našu slavistiku, a osobito za ekipiranje zagrebačke katedre za hrvatsku književnost: “Jamačno pak najveće zasluge profesor Badalić ima u izgradnji zagrebačke slavistike, i to ne samo studija istočno- i zapadnoslavenskih jezika i književnosti. Ne bi valjalo tom prilikom zaboraviti da je upravo prof. Badalić poslije smrti Antuna Barca jedno vrijeme, sve do izbora prof. Ive Frangeša, vršio dužnost šefa katedre za hrvatsku književnost i uspješno održavao predavanja iz nacionalne književnosti, pomažući njezinoj obnovi poslije, kako se činilo, nenadoknadiva gubitka” (Flaker 1988: 101).

U prvoj polovici 1950-ih dogodila se nesretna epizoda s Badalićevim odustajanjem od članstva u JAZU-u. Badalić je ubrzo nakon rata bio pozvan da sredi Akademijinu knjižnicu. Dopisnim članom postao je 1948. godine, a od 1951. i redovitim članom. No zbog uredničkih propusta prilikom izdavanja Marulićeva latinskoga epa *Davidijada* (Zagreb: JAZU, Stari pisci hrvatski, knj. 31, 1954) on je godine 1954. dao ostavku na članstvo u JAZU-u. O svojem angažmanu u Akademiji kaže: “Kao član JAZU organizirao sam Knjižnicu JAZU i napisao njezinu povijest: ‘Knjižnica Jugoslavenske akademije u prošlosti i sadašnjosti’. ‘Ljetopis JAZU’, knj. 56 (1953), str. 1-23. Uredio je [?] u istom razdoblju i ‘Popis izdanja JAZU 1867-1950’, Zagreb 1951. Manje sam sreće imao s pokušajem da, kao član JAZU, izdam rukopis Marulićeve: ‘Davidias’. Zbog osjetljivosti tekstoloških nedostataka izdanje je blokirano, zbog čega sam se, kao jedan od urednika izdanja, odlučio da dadem, a i dao sam odreknuće od članstva JAZU” (Badalić 1984: 40; usp. i Sečić 2016: 55; Balić 2016).

Miroslav Krleža, tadašnji moćni potpredsjednik Akademije, prisjetit će se u svojem Dnevniku (28. siječnja 1958. godine) “afere” iz 1954. godine, ne spominjući poimence ni Badalića ni njegove “krvnički” nastrojene “bližnje”: “Ona neprilika sa ‘Davidijadom’ bila je perfidno zlobno tempirana. Bio sam beskompromisno protivan da se ona ‘afera’ riješi na tako drastičan način. Pokazalo se da se naši bližnji krvnički mrze i da jedva čekaju da se nekome otkotrlja glava. Koliko

li se tu baraba našlo da viču ‘raspni ga’, a nitko nije zapravo znao zašto, jer prijepis Marulićeve ‘Davidijade’ bila je stvar lektora (zapravo prepisivača); radilo se o rutinskom poslu. Prijepis je ispao površan, možda nesavjestan, na brzinu, ali nije trebalo da padne pod udar onih drakonskih mjera kakve su primijenili u slučaju te ‘Davidijade’. Pitamo se, zar je to bila zaista prva i jedina knjiga u izdanju Akademije koja je trebala da završi u košu? Mogli su je preštampati korigiranu, ali nisu htjeli...” (Krleža 1973: 20; Badalić 1984: 42; Balić 2016: 391).² Da Krležina uloga u cijeloj stvari nije posve čista, svjedoči njegova oštra kritika Badalićeve pozitivne recenzije članka Vladimira Filipovića “Osnovi etičko-filozofske orijentacije Marka Marulića” napisana za zbornik koji je u Akademijinu izdanju izašao 1950. godine u povodu 500. godišnjice Marulićeva rođenja. Krleža je naime tada – 1950. godine – energično i efikasno, kao potpredsjednik Akademije, inzistirao da se Filipovićeve rasprava istragne iz već otisnutoga zbornika, i to iz čisto ideoloških (i metodoloških?) razloga (Balić 2016: 368–381).

Sudjelujući dakle 1954. godine u diskusiji Predsjedništva JAZU-a o Badalićevoj ostavci, Krleža ipak nije tada energično stao u njegovu obranu. U zapisniku sjednice Predsjedništva stoji: “Potpredsjednik akademik Krleža osvrće se na mišljenje akademika Skoka [koji je Badalićevu ostavku smatrao opravdanom], iz kojeg bi na kraju izlazilo, da je akademik Badalić učinio pogrešku, što je o svojim propustima dao istinitu i iskrenu izjavu. Nakon svih svojih utvrđenja Uprava je koncedirala akademiku Badaliću, da može dati nemotiviranu izjavu o odreknuću – i ne zna, koja bi se formula mogla naći, da ukaže na još veću konciljantnost Uprave” (Balić 2016: 386). Kao što je rečeno, Krleža je decidirano negativan stav prema Badalićevoj ostavci iznio tek četiri godine poslije, i to u dnevničkom zapisu...

Četvrto razdoblje: umirovljenička aktivnost

Već smo iz Flakerova svjedočenja mogli razabrati da je i četvrto (posljednje, umirovljeničko) razdoblje Badalićeva života (od 1959. do 1985. godine) bilo neobično dinamično i stvaralački plodno. Ovdje se može govoriti o vremenu veli-

² Kojim se povodom Krleža u svojem dnevniku sjetio “slučaja” *Davidijade*? O tome piše Davor Balić u studioznoj i zanimljivoj raspravi “Krležini iskazi o Maruliću i njegovu opusu”: “Inače, Krleža je Marulićevu *Davidijadu* spomenuo i 28. siječnja 1958. godine u dnevničkim zapisima. Na to ga je ponukalo objavljivanje njezina drugog izdanja, koje je priredio srpski klasični filolog i filozof Miroslav Marković (1919–2001), a koje je otisnuto 1957. godine u Meridi, gradu u Venezueli. No, to izdanje Krležu je, zapravo, nagnalo da u dnevniku iznese prisjećanja i stavove o događajima koji su se odnosili na objavljivanje prvog izdanja *Davidijade*, dakle izdanja koje je priredio Josip Badalić, tada pravi član Akademije, a koje je 1954. godine izdala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti” (Balić 2016: 383).

kih znanstvenih i putopisno-autobiografskih sinteza. U to vrijeme izlaze dvije važne Badalićeve ruske knjige – *Russkie pisateli v Jugoslavii. Iz istorii rusko – jugoslavajanskih literaturnyh svjazej* (Moskva: Progress, 1966) i već spomenuti *Pamjatniki ruskoj škol'noj dramy XVIII veka (po zagrebskim spiskam)* (Moskva: AN SSSR, 1968). U vezi s Badalićevim ruskim knjigama valja istaknuti da od Jurja Križanića i Vatroslava Jagića – koliko mi je poznato – nitko od Hrvata nije u Rusiji na ruskome jeziku objavio znanstvenu odnosno stručnu knjigu posvećenu književno-kulturno-jezičnim problemima. U najviše Badalićeve rusističke domete svakako valja ubrojiti njegovu opsegom i kvalitetom veliku knjigu *Rusko-hrvatske književne studije* (Zagreb: Liber, 1972). Ta je knjiga i svojim komparatističkim pristupom književnim fenomenima i svojim obuhvatnim sadržajem jedna od temeljnih knjiga u hrvatskoj slavistici.

Badalićevo rusističko nasljeđe

Badalićeva je zasluga što je njegovim dolaskom, odnosno osnivanjem Katedre za ruski jezik i književnost u okviru Slavenskoga seminara, započeo – u povoljnim (možda bi bilo bolje reći “stimuliranim”) političkim okolnostima nakon Drugoga svjetskoga rata (od 1945. do 1948!) – sustavan studij ruske književnosti. Kao predstojnik Katedre Badalić se brinuo i za kadrovski i za stručni njezin razvitak. Valja uočiti da su svi rusisti, koji su se formirali sredinom 20. stoljeća, Badalićevi učenici i nastavljači – kako unutar fakultetskih katedara za ruski jezik i književnost tako i izvan njih. Badalić u tome razdoblju usavršuje svoju komparatističku metodu koja mu je omogućivala da u istraživanjima nikada ne zapostavi matičnu – hrvatsku – književnost. Objavljuje rad o dvjema Sumarokovljevim rukopisnim tragedijama pronađenima u Sveučilišnoj knjižnici (1951) te niz istraživanja o recepciji ruskih pisaca u hrvatskoj književnosti. Istodobno prevodi s ruskoga, piše o inkunabulama u Hrvatskoj i Sloveniji, priređuje izdanja starih hrvatskih pisaca. Svoje je interese, vidjeli smo, proširio i na ukrajinsku književnost (*Taras G. Ševčenko u hrvatskoj književnosti*, UR, 1964). Nije međutim zapostavio ni dvije svoje velike i trajne teme – fundamentalno djelo kijevskoruskoga razdoblja *Slovo o pľku Igorevę* (koje je i preveo i o njemu mnogo pisao) i Jurja Križanića, koji je paradigmatičan za osobit hrvatski odnos prema Rusiji i s kojim se Badalić umnogome poistovjećivao.

Svi koji smo imali prilike slušati predavanja profesora Badalića svjedoci smo njegove nepatvorene ljubavi prema ruskoj književnosti; i danas su nam pred očima živ, slikovit jezik, njegov predavački žar, demokratičnost, neposrednost, ljudska toplina. Ne ulazeći u raščlambu svih mogućih oblika Badalićeva utjecaja na rusistička zbivanja i za vrijeme njegova života i nakon smrti, ovom bih prigodom upozorio samo na nedvojbenu činjenicu da je Badalić utjecao na svojega učenika i nasljednika Aleksandra Flakera. Mislim tu na komparativnu istraživačku metodu.

Izdvojit ću dva aspekta toga utjecaja: prvo – sam poredbenoistraživački postupak, a drugo – “naravnu i neusiljenu kroatocentričnost” (Flaker 1972: 477). Što se prvo- ga tiče, Flaker se – kao i Badalić – u svojim književnoporedbenim raspravama pridržavao ovih triju momenata komparativističke metode. Najprije se istraži kada su i koliko pojedini pisci ili njihova djela bili prevedeni na hrvatski. Zatim se iznose sudovi pojedinih hrvatskih kritičara i znanstvenika o piscu odnosno djelu, a naposljetku se istražuje odnos pojedinih djela hrvatske književnosti prema mogućim ruskim modelima (usp. Flaker 1972: 476). S druge pak strane, i Badalić i Flaker u središte svojih poredbenih istraživanja redovito stavljaju hrvatsku književnost i realije hrvatskoga književnoga, društvenoga, kulturnoga života. U tome smislu za Flakera vrijedi ono što on govori o Badaliću: “Ali, sumiramo li sakupljene rezultate do kojih je Badalić u svojim, ovako postavljenim studijama, došao, vidjet ćemo kako njihov autor ne govori zapravo o ruskoj koliko o hrvatskoj književnosti. Njezin razvitak, njezina problematika unutar hrvatske kulture općenito, stalno zaokupljaju istraživačevu pažnju” (Flaker 1972: 477). U toj “naravnoj i neusiljenoj ‘kroatocentričnosti’” Flaker vidi “jednu od najvećih vrlina njegovih [Badalićevih] poredbenih postupaka i putokaz za naša buduća istraživanja koja, kao što smo već rekli, treba prvenstveno da budu podređena problematici povijesti hrvatske književnosti” (*ibid.*: 477).

LITERATURA

- Badalić, Josip. 1966. *Prašina s puta*. Zagreb: Naprijed.
- Badalić, Josip. 1972. *Rusko-hrvatske književne studije*. Zagreb: Liber.
- Badalić, Josip. 1981. *Moslavačke razglednice*. Treće, prošireno izdanje. Kutina: Komisija za kulturu konferencije Sindikata INA-Petrokemije Kutina.
- Badalić, Josip. 1984. *Svojom stazom*. Ivanić-Grad: Narodno sveučilište Ivanić-Grad.
- Balić, Davor. 2016. Krležini iskazi o Maruliću i njegovu opusu. *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 42/2 (84): 353–419.
- Flaker, Aleksandar. 1972. Badalićeve poredbene studije. U: Badalić, Josip. *Rusko-hrvatske poredbene studije*: Zagreb: Liber. 471–478.
- Flaker, Aleksandar. 1988. Profesoru Josipu Badaliću u spomen. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju* 23: 99–101.
- Krleža, Miroslav. 1973. Fragmenti dnevnika iz godine 1958 (januar, februar, mart). *Forum* 1–2: 5–46.
- Sečić, Dora. 2016. *Josip Badalić: pokretač razvoja hrvatskoga knjižničarstva sredinom 20. stoljeća*. Osijek – Zadar: Filozofski fakultet u Osijeku – Sveučilište u Zadru.
- Užarević, Josip. 2000. Badalić, Josip. U: *Leksikon hrvatskih pisaca*: 28–29. Ur. Dunja Fališevac, Krešimir Nemeč i Darko Novaković. Zagreb: Školska knjiga.